

voortdurend verblijft in zijn landen toestaan. Een antwoord in dien geest werd verzonden. Toen graaf Otto van Rothenfels en de andere heeren niet lang daarna weder bij de Commissie geroepen werden, dede men hun het antwoord van den keurvorst mee. Al had nu ook niemand veel verwachting van de zaak gehad, toch stelde een bescheid als dit menigen diep te leure.

En is dat het laatste woord? vroeg een der afgevaardigden. Mag zoo het recht worden geschonden en gehandeld worden tegen de duidelijke en vaste afspraken in?

Wij zullen natuurlijk nog trachten te doen wat wij kunnen, sprak de voorzitter, maar daar zal in elk geval veel tijd mee heengaan. Gelukt het ons het bepaalde over 1624 uitgevoerd te krijgen, dan vernemen wij het aanstonds.

Nu, dat het lang duren kon, daarvan waren de afgevaardigden maar al te zeer overtuigd. Zonder hoop gingen zij heen, om hun vrienden van alles bericht te geven.

„Mannenbroeders“, zoo sprak tenslotte een oud en geacht ridder, „wij moeten onze zaak in de hand des Heeren stellen, maar naar den mensch geoordeeld, is zij verloren. Keurvorst Maximiliaan van Beieren is onder alle Duitsehe vorsten de eenige, die uit den ontzettenden oorlog nog een welgevulde kas en een krachtig leger heeft behouden. De gelden die hij den keizer heeft geleend, zijn, zoover ik weet, nog niet terugbetaald en deze zal het hem dus wel niet lastig maken, te meer daar beiden één doel beoogen. Ik zie niet, dat er een macht ter wereld is, die keurvorst Maximiliaan kan dwingen. Al strijdt zijn beslissing tegen alle recht, hij heeft de macht, en dat zegt op 't oogenblik alles“.

HOOGENBIJK.

INGEZONDEN STUKKEN.

(Buiten verantwoordelijkheid van de Redactie).

Amsterdam, 31 MAART 1913.

Geachte Redactie!

In het belangrijke en aangenamen geschrevene proefschrift van Dr. O. H. Oosterhof, *Isaac Da Costa als polemisch schrijver*, vindt men toch iets, dat op misverstand schijnt te rusten, of althans dit kon kweken.

Op bl. 229 wordt gesproken over het adres, door de „zeven Haagse heeren“ in 1843 aan de Synode der Ned. Herv. Kerk gezonden. De schrijver zegt dan, dat wat in dit adres van de Synode begerd werd, valt op te maken uit de conclusie. Van welke conclusie punt 1 dus luidt: „Handhaving der hoofdwet van de Evangelie, en als middel hier toe, handhaving der Formulieren van eenigheid, in al wat het wezen en de hoofdwet der Hervormde leer, naar den geest van de opstellers en van de Nederlandsche Hervormde Kerk betreft.“

Zoo kon de onkundige lezer tot de opvatting geraken, dat het „in wezen en hoofdwet“ eigenlijk van die adressanten afkomstig is, welke daarmee hun standpunt in dezen hadden uitgesproken.

Toch staat de zaak heel anders.

Da. Moorens c.s. hadden zich in 1841 tot de Synode gewend, en aangedrongen op handhaving van de leer der Kerk.

Daarop nu had de Synode verklaard, dat de predikanten gebonden waren wat „het wezen en de hoofdwet“ der leer betreft.

Toen hebben Groen van Prinsterer c.s. in het adres van 1843 die woorden der Synode aangehaald.

De Synode zelve had nu verklaard, dat er gebondenheid was. Welken, zij had dan met eigen beginsel ernst te maken.

Het „in wezen en hoofdwet“ is dus oorspronkelijk van de Haagse Synode.

Het kwam er thans op aan, de Synode aan haar woord te binden; met haar door te spreken.

Daarin lag de betekenis van het Adres der „zeven Haagse heeren“ van 1842.

Het kwam mij voor — dus leest men in de *Ned. Gedachten*, 2de serie, dl. IV, bl. 260 — „dat de Synode bij haar eigen woorden behoorde te worden gevat, ter voortzetting van het met Da. Moorens c.s. aangevangen gesprek.“

En bl. 267: „Het Adres van 1843 was reactie op die zinsne.“

Waarop is gevolgd een Synodaal rapport van dat jaar, hetwelk was „overrij aan herhaling, dood arm aan toelichting der in haar algemeenheid nietbeduidende... zinsne.“ (bl. 268)

In het stuk: *Aan de Hervormde Gemeente*, dat in 1843 het licht zag, en Da Costa's ongelukkige *Rekeningschap van gevoelen* heeft uitgelekt, vindt men op bl. 52 noot 3 die „herhaling“ van het „in wezen en hoofdwet“, waarbij de Synode verklaard elke gevallen af te keuren en te blijven afkeuren „waardoor het gezag van Gods onfeilbaar Heilig Woord, begrepen in de Schriften des Ouden en Nieuwen Testaments, en de wettelijke leer der Hervormde Kerk wordt ondermijnd en bestreden.“

Da Costa's interventie heeft echter de actie op grond van het synodale „in wezen en hoofdwet“ de „in haar algemeenheid nietbeduidende... zinsne“, gestuit.

Met dank voor de plaatsing

Uw di.,

D. P. D. FABRIS.

Aan de Red. van De Heraut

van de Geref. Kerken in Nederland.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Brouwer (Fr.), L. H. Duijn, te Zweloo. — „Gravendeel, A. C. Heij, te Molenaarsgraaf c.a. — Raard, H. de Lange, te Gaastermeer. — Donkerbroek, D. Ligter, cand. te Kampen. — Fijnart c.s., J. A. Tazelaar, cand. te Weesp.

AANGENOMEN: Nieuw-Weedinge, H. Hapers, te Gastermeer.

BEDANKT: Nes en Wierum, W. L. Korfer, te Jutrijp-Hommerts — Gieszen Oud- en Nieuwkerk, T. J. Hagen, te Nieuwe-Pekela. — Eding, H. Hummelen, te Harenmermeer (O-Z). — Doeburg, J. J. Westerbeek van Eerten, te Kampen.

Nederlandsch Hervormde Kerk.

BEROEPEN: Andijk en Kollum, P. v. d. Veer, te Pijlsum. — Heveskes (Gr.), J. Steenmeijer, te Oterdum (Gr.). — Hasselt (2e predikantspl.), J. G. Dekking, te Monster. — Nieuw-Amsterdam, (toez.), B. J. Ligtjenberg, te Luiten a/d. Dedemsvaart. — Terborg, J. J. H. Bange, te Finsterwolde. — Eding (Gr.), A. Bazuin, te Lobith. — Uithuizermeeden (Gr.) (toez.), G. G. Bleeker, te Ouderkerk a/d. Amstel.

AANGENOMEN: Serooskerke, A. Adriani, cand. te Utrecht.

BEDANKT: Kielwindwever (Gr.), H. A. Reddingius, em.-pred. te Groningen. — Nieuw-Amsterdam (toez.), B. J. Ligtjenberg, te Luiten a/d. Dedemsvaart.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, geindigd 31 Maart, ten bedrage van f 1.20, per postwissel over te maken, welken men gelieve te adresseren aan

De Administratie van „De Heraut“, Amsterdam.

De abonnementsprijs van De Heraut is f 1.20 per kwartaal.

Na ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, April 1913.

Advententien.

Heden overleed, na een kortstondige ongesteldheid, onze geliefde en zorgzame Echtgenoot, Moeder, Behuwd- en Grootmoeder

NEELTJE KLAPWIJK,

geb. VAN VLIET,

in den ouderdom van bijna 81 jaren.

A. KLAPWIJK Sr.

P. KLAPWIJK.

W. C. KLAPWIJK—HORNES.

D. KLAPWIJK.

M. KLAPWIJK—VERMOEFF.

A. KLAPWIJK Jr.

A. KLAPWIJK—BARENBURG.

T. A. KLAPWIJK—V. D. KAADEN.

K. v. D. KAADEN.

A. T. KLAPWIJK

en Kleinkinderen.

Berkel en Rodenrijs, 1 April 1913.

Heden ontliet na een smartelijk doch geduldig lijden in haren Heere en Heiland mijn innig geliefde Echtgenoot en der kinderen zorgzame Moeder, Mejuffrouw

MARGARETHA JACOBIA SMIT

in den ouderdom van 41 jaar.

A. MEIBOOM

en Kinderen.

Alkmaar, 1 April 1913.

Is verkrijgbaar:

De Kerkelijke Actie te Kampen

toegelicht en beoordeeld

— DOOR —

N. van Dooren Ez.

Lid der Geref. kerk te Kampen.

10 ct. — Franco per post 12½ ct.

Kampen. J. H. BOS.

Neerlands roem!

Het is bewezen dat

Rheumatiek Remedie

het eenigst afdoende geneesmiddel is voor licht en rheumatiek (hoe verouderd ook). Wij worden schier overladen met vrijwillige dankbetuigingen uit alle oorden des lands. Zij liggen voor ieder ter inzage en afdrucken worden op aanvraag gratis en franco toegesonden. — Rheumatiek Remedie is reeds wereldberoemd. Prijs per gesegelde fles 60 ct. franco thuis 80 ct. bij vooruitbetaling per postwissel of 13 postzegels à 5 ct. per brief. Let op het fabrieksmerk R. R. en haaks zonder onze naam is beslist namaak en misdien waardeloos.

Verkrijgbaar bij alle Apothekers en Drogist en bij den Hoofd Dep.ouder

K. S. de BOER - SNEEK (Holland).

Verschenen:

Afl. I van den TWEEDEN DRUK van

„Het Geloof der Vaders“.

De Nederlandsche Geloofsbelijdenis

toegelicht door Da. N. Y. v. GOOR,

Prd. te Groningen.

Compleet in 25 afl. à 10 cent.

Dat reeds nu van dit werk zoo kort na het verschijnen van den eersten druk, een nieuwe uitgave noodig was, bewijst de groote bruikbaarheid van deze handleiding. Vraagst proefst, gratis.

Groningen. Firma JAN HAAN.

Lezers van

Dag- en Weekbladen

IN DE

Spoorwegwagens

werpt Uwe Couranten, na ze gelezen te hebben, in de bussen voor de

Ziekenhuizen op de Perrons van de

Spoorwegstations aanwezig; daarmee

verricht gij een nuttig werk.

Laat ze vooral niet in den wagon

liggen.

Firma S. DE HAAS,

Haddingestraat 11, Groningen.

Specialiteit in den aanleg van

Centrale Verwarming in Kerken en Scholen.

Vraag prijsopgaaf en attesten.

MATTHEW HENRY

BIJBELVERKLARING

Het te deel van het Oude Testament is thans gereed en werd aan alle Intekenaars verzonden.

De verschijning der afleveringen gaat geregeld door. Elke veertien dagen verschijnt er een van minstens 48 pagina's.

Men verbindt zich voor 50 afleveringen à 30 cent.

Deze nitnemende Bijbelverklaring verdient een ere-plaats in elk christelijk gezin.

Vraag uitvoerig prospectus bij Uw Boekh. of bij den Uitgever

Kampen. J. H. KOK.

Congres voor Gereformeerde Evangelisatie.

Aan de leden van het Congres wordt medegedeeld, dat er Maandagavond 7 April, van 8 tot 11 uur in de bovenzaal van het AMERICAN-HOTEL, Leidscheplein, (ingang Marnixstraat) gelegenheid is elkander te ontmoeten en alle gewenschte inlichtingen te verkrijgen.

Aan degenen die zich hebben opgegeven is een kaart toegesonden, die Maandagavond in American Hotel of Dinsdag in Parklicht, tegen betaling van f 2.50 voor afgevaardigden of f 0.50 voor particulieren, kan ingewisseld worden voor het bewijs van Toegang. Wie zich heeft opgegeven en bovenbedoelde kaart niet ontving, gelieve hierover omgaand te correspondeeren.

Zonder deze kaart kan niemand worden toegelaten. Er is geen plaats meer. Zoowel Dinsdag- als Woensdagnamiddag is er in „Parklicht“ gelegenheid gemeenschappelijk het middagmaal te gebruiken à f 1.50 per persoon. Men moet zich daarvoor des ochtends opgeven.

Namens het Plaatselijk Comité, W. KIRCHNER.

Groningsche Hypotheekbank voor Nederland.

Gevestigd te GRONINGEN.

Bijkantoor te ZWOLLE: Bloemendalstraat no. 18.

Maatschappelijk Kapitaal f 1,000,000.

Verstrekt geld op eerste hypotheek

Geeft uit 4½ pCt. Pandbrieven,

in stukken van f 1000.—, f 500.—, en f 100.— tegen den koers van 100½ % en

4 pCt. Pandbrieven,

in stukken van f 1000.—, f 500.—, f 100.— en f 50.—, tegen beurskoers.

Inlichtingen geven te Amsterdam de heeren: L. G. WEISZ & Co. Westmarkt 21 en

te Rotterdam de heer H. DANE, Haringvliet 49.

De Directie:

M. BROUWER. Mr. H. VAN DER VEGTE. F. J. BOLT

IN HET LAND VAN GUIDO GEZELLE.

Onder dezen titel geeft Mejuffrouw KUYPER

Schetsen over Vlaanderen in „TIMOTHEUS“.

Aanvang 1 April 1913. Prijs per half. f 1.75

Uitgever: LA RIVIERE & VOORHOEVE - ZWOLLE.

Bij J. H. KOK te KAMPEN verscheen heden:

PRO REGE

of

het Koningschap van Christus

door

Dr. A. KUYPER.

Drie deelen. Royaal formaat. Prijs f 15.—.

Gebonden in drie Stempelbanden f 17.50.

Christel. Vereeniging van Nederlanders te Londen.

Bovengenoemde vereeniging vergadert elken Dinsdagavond te 8 uur in 't gebouw van het Duitse Christel. „Kelnorheim“, 48 Charlotte Street, Fitzroy Square W.

Verdere inlichtingen verstrekt gaarne de Secretaris J. BOER,

50 Burnfoot Avenue Munster Rd. London S. W.

KONINKLIJKE HOLLANDSCHE LLOYD.

Eerstvolgende Afvaarten naar:

PERNAMBUCO, BAHIA, RIO DE JANEIRO, SANTOS, MONTEVIDEO en BUENOS-AYRES.

Vertrek van

STOOMSCHIP.

Amsterdam. Dover. Boulogne s/M. La Coruna. Vigo. Leixoes. Lissabon.

2) DELFLAND. 16 April — — — 22 April — —

1) FRISIA. 23 — 24 April 24 April 26 April 27 — — 28 April

3) AMSTELLAND. 1 Mei — — — 7 Mei 8 Mei

2) BEEMERLAND. 3 — — — — —

1) ZEELANDIA. 14 — 15 Mei 15 Mei 17 Mei 18 Mei 19 Mei

1) Sneldienst voor Passagiers en Iffgoederen naar Rio de Janeiro, Santos, Montevideo en Buenos-Ayres.

2) Vrachtdienst naar Montevideo en Buenos-Ayres (Rosario).

3) Vrachtdienst naar Pernambuco, Bahia, Rio de Janeiro en Santos (eventueel ook naar Natal, Cabedello, Macao en Victoria).

Voor verdere inlichtingen wende men zich tot den KONINKL. HOLLANDSCHEN LLOYD. Prins Hendrikade 131 te Amsterdam. Telegram Adres: REALLOYD of tot de Agenten te Rotterdam: D. BURGER & ZOON;

te 's-Gravenhage: ORANS & Co.

LEVENSVERZEKERING

de Nederlanden van 1846

BRAND - VERZEKERING
INBRAAK

DEN HAAG (Vroeger Zutphen) Directie HENNY
KAPITAAL f 8.000.000.00
EXTRA RESERVES f 2.000.000.00

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

ELKA WATCHES

DE BESTE HORLOGES.

f 12.50. 3 jaar garantie.

max. afwijking 1 min. per week.

Keurzendingen door het geheele rijk

WATCH CO.

E. KIEK Jr.,

BEKROOND MET HOOGSTE ONDERSCHIEDINGEN.

Kalverstraat 206.

Bij den Uitgever J. H. KOK te KAMPEN verschijnt in elkander geregeld opvolgende Afleveringen:

Handboek voor de Heilige Geschiedenis

door Prof. Dr. P. A. E. Sillevius Smitt.

Compleet in 20 afleveringen à 25 cent.

Elke aflev. bevat minstens twee vel druks

zoodat het geheele werk twee kloekke boek-

deelen vormt.

Zij die intekenen vóór de laatste

aflev. is verschenen, ontvangen

twee keurige stempelbanden

GRATIS.

De 1e aflev. is bij alle Boekh. ter inzage

voorhanden.

De auteur stelt zich voor

een Bijbelsche Geschiede-

nis te geven die geheel

staat op de hoogte van

den tegenwoordigen tijd.

De gansche Christelijke pers

heeft dit werk ten zeerste aan-

bevolen.

Vraag uitvoerig prospectus.

ABSHAUBIN's of

Anti-Rheumatische Watten.

Deze watten zijn het sekerst werkend middel

tegen alle pijnen of ongemakken door gevate

konde ontstaan, bijzonder voor de snover

gevoerde plaag, Rheumatiek, Kie-

pijn, Schouderpijn, Spierpijn in nek, armen

of beenen enz. enz. Bij het heerschende we-

ten kan men spoedig van die boere pijnen verlos

zijn door het gebruik mijner sinds 50 jaren

beroemde watten. Ze zijn uitstekend, goedkoop

en onschadelijk voor het gebruik tegen ander

kwalen.

Prijs 30 cents per pakje.

Verkrijgbaar bij den hoofddepotouder A.

BRETELVELT Az. Delft en verder bij:

W. A. Schade & Zonen, Amsterdam, Nieuwendijk.

Christiaan Annegarn, Amsterdam, Paleisstr. h.

Singel.

Gez. Mann, „de Huisvrouw“, Amsterdam,

Heiligenweg.

Jacobson & Manus, Amsterdam, Jodenbreestraat.

Mej. N. Moransard, Haarlem, „de Vliet“.

H. Meijer, Haarlem, „In de Katonbaal“.

A. Vlaanderen, Hilversum.

G. de Barbanon, Nieuwediep.

Iserief & Zonen, Den Haag, Veenestraat

M. R. C. Lippits, Hoorn.

Z. C. Theelshing, Alkmaar.